

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

P9_TA(2022)0104

Ochrona praw dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony praw dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych (2021/2060(INI))

(2022/C 434/02)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 3 ust. 3,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 24 (zwana dalej „Kartą”),
- uwzględniając art. 81 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka,
- uwzględniając komentarz ogólny nr 24 (2019) Komitetu Praw Dziecka ONZ w sprawie praw dzieci w systemie wymiaru sprawiedliwości dla nieletnich,
- uwzględniając komunikat Komisji z 24 marca 2021 r. „Strategia UE na rzecz praw dziecka” (COM(2021)0142),
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej ⁽¹⁾ (rozporządzenie Bruksela IIa),
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych ⁽²⁾ (rozporządzenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych ⁽³⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/693 z 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Sprawiedliwość” ⁽⁴⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/692 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Obywatele, równość, prawa i wartości” ⁽⁵⁾,
- uwzględniając unijną tablicę wyników wymiaru sprawiedliwości,
- uwzględniając Wytyczne Komitetu Ministrów Rady Europy z 17 listopada 2010 r. w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom,
- uwzględniając rezolucję Rady Europy nr 2079 z 2 października 2015 r. w sprawie równości i wspólnej odpowiedzialności rodzicielskiej: rola ojców,
- uwzględniając wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-490/20 ⁽⁶⁾,
- uwzględniając Konwencję dotyczącą cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzoną w Hadze dnia 25 października 1980 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 7 z 10.1.2009, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 136 z 24.5.2008, s. 3.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 21.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 156 z 5.5.2021, s. 1.

⁽⁶⁾ Wyrok Trybunału (wielka izba) z 14 grudnia 2021 r., V.M.A. przeciwko Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo”, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

- uwzględniając Konwencję o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego sporządzoną w Hadze 29 maja 1993 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z 2 lutego 2017 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie transgranicznych aspektów adopcji ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 11 marca 2021 r. w sprawie praw dziecka w świetle strategii UE na rzecz praw dziecka ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 6 października 2021 r. w sprawie wpływu, jaki na kobiety i dzieci wywierają przemoc ze strony partnera oraz prawo pieczy nad dzieckiem ⁽⁹⁾,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
- uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Petycji,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A9-0033/2022),

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych

- A. mając na uwadze, że coraz większa liczba dzieci i nastolatków ma kontakt z systemem sprawiedliwości w postępowaniach sądowych w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych, głównie z powodu wzrostu liczby rozwodów, separacji i adopcji; mając na uwadze, że w takich postępowaniach wszystkim dzieciom należy zagwarantować niedyskryminacyjny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w tym w szczególności dostęp do sądów oraz do alternatywnych metod rozwiązywania sporów;
- B. mając na uwadze, że UE jest zobowiązana do zapewnienia poszanowania, ochrony i egzekwowania praw każdego dziecka w celu budowania bardziej zdrowego, odpornego, sprawiedliwego i uczciwego społeczeństwa dla wszystkich;
- C. mając na uwadze, że dzieci mają prawo do uczestniczenia, bycia wysłuchanymi i do wyrażania swoich poglądów stosownie do swojego wieku, dojrzałości i umiejętności językowych we wszelkich postępowaniach dotyczących ich dobrostanu i przyszłego życia; mając na uwadze, że opinie dzieci powinny być traktowane z należytą uwagą, niezależnie od tego, czy postępowanie jest prowadzone przez sąd czy jakikolwiek inny właściwy organ;
- D. mając na uwadze, że udział w postępowaniach sądowych i administracyjnych powinien odbywać się w komfortowych i przyjaznych dziecku warunkach, tak by nie powodować dodatkowych urazów ani stresu u dziecka oraz zminimalizować psychologiczne i emocjonalne skutki takich okoliczności, w szczególności dla dzieci znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, takich jak dzieci z niepełnosprawnością lub dzieci ze środowisk migracyjnych;
- E. mając na uwadze, że udział dzieci w takich postępowaniach powinien być wspierany dzięki wielodyscyplinarnemu podejściu właściwych organów;
- F. mając na uwadze, że państwa członkowskie są zobowiązane do ustanowienia zabezpieczeń proceduralnych, gwarancji i przepisów proceduralnych regulujących wysłuchania dziecka; mając jednak na uwadze, że przepisy te różnią się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich;
- G. mając na uwadze, że w domu i w środowisku rodzinnym, w którym występuje konflikt między rodzicami, dzieci mogą przeżywać traumę z powodu bycia świadkiem przemocy w rodzinie, doświadczając różnych form złego traktowania w wyniku aktów przemocy fizycznej, słownej, psychicznej, seksualnej i ekonomicznej wymierzonych przeciwko osobom, które stanowią dla nich punkt odniesienia, lub przeciwko innym ważnym dla nich osobom w rodzinie; mając na uwadze, że taka przemoc ma bardzo poważne konsekwencje dla rozwoju psychologicznego i emocjonalnego dziecka; mając na uwadze, że w związku z tym zasadnicze znaczenie ma zwrócenie należytej uwagi na tego rodzaju przemoc, gdy wysłuchanie dziecka odbywa się w ramach postępowania z zakresu prawa rodzinnego, aby zagwarantować, że dobro dziecka jest kwestią nadrzędną;
- H. mając na uwadze, że dzieci mają prawo do bycia należycie informowanymi w sposób stosowny do ich wieku, poziomu dojrzałości i umiejętności językowych oraz umożliwiający im zrozumienie każdego etapu postępowania sądowego i administracyjnego, które ich dotyczy;

⁽⁷⁾ Dz.U. C 252 z 18.7.2018, s. 14.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 474 z 24.11.2021, s. 146.

⁽⁹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0406.

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

- I. mając na uwadze, że w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych, zwłaszcza w sprawach transgranicznych, dzieci mają ograniczone możliwości bycia reprezentowanymi przez prawnika lub radcę prawnego;
- J. mając na uwadze, że w niektórych przypadkach doświadczenie pokazało ⁽¹⁰⁾ korzyści płynące z posiadania oddanej i niezależnej osoby godnej zaufania, która wspiera dziecko i towarzyszy mu podczas całego postępowania sądowego, w tym w przypadkach mediacji;
- K. mając na uwadze, że przy podejmowaniu wszelkich decyzji dotyczących dziecka sądy, organy administracyjne i instytucje opieki społecznej powinny priorytetowo traktować dobro dziecka; mając na uwadze, że decyzje takie powinny być podejmowane indywidualnie, z uwzględnieniem wieku, potrzeb oraz konkretnej sytuacji dziecka i jego rodziny;
- L. mając na uwadze, że nie można zadbać o dobro dziecka i zapewnić dostępu wszystkim dzieci do wymiaru sprawiedliwości, jeżeli ich udział w postępowaniach z zakresu prawa cywilnego, administracyjnego i rodzinnego oraz korzystanie z towarzyszących im usług wsparcia są uzależnione od możliwości finansowych rodziców, zwłaszcza że koszty takich postępowań i usług mogą być bardzo wysokie;
- M. mając na uwadze, że UE i państwa członkowskie są zobowiązane do propagowania ochrony praw dziecka, w tym za pomocą wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku, przy realizacji wszystkich działań w ramach programu „Sprawiedliwość”;

Unijne ramy ochrony praw dziecka w transgranicznych sporach cywilnych

- N. mając na uwadze, że wraz ze wzrostem mobilności prawdopodobnie zwiększy się również liczba dzieci urodzonych w rodzinach z elementem transgranicznym;
- O. mając na uwadze, że chociaż prawo materialne cywilne i rodzinne pozostaje w kompetencji państw członkowskich, zharmonizowane przepisy dotyczące transgranicznego prawa cywilnego i rodzinnego mogą zostać ustanowione na szczeblu UE;
- P. mając na uwadze, że jako strony Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez ONZ państwa członkowskie muszą traktować dobro dziecka jako kwestię nadrzędną we wszystkich procedurach publicznych, w tym podczas rozstrzygania transgranicznych sporów rodzinnych; mając na uwadze, że w sporach rodzinnych o skutkach transgranicznych właściwe organy w niektórych państwach członkowskich często interpretują ochronę dobra dziecka jako konieczność pozostania na terytorium państwa, nawet w przypadkach gdy zgłoszono nadużycia i przemoc domową ze strony rodzica mieszkającego w tym państwie;
- Q. mając na uwadze, że oparta na wzajemnym zaufaniu zasada wzajemnego uznawania zobowiązuje państwa członkowskie do wykonania wyroku lub orzeczenia przyjętego w innym państwie członkowskim;
- R. mając na uwadze, że postępowania transgraniczne są bardziej złożone z prawnego punktu widzenia, a zatem zazwyczaj bardziej czasochłonne i kosztowne;
- S. mając na uwadze, że brak skutecznych procedur wykonywania orzeczeń dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, prawa do osobistej styczności z dzieckiem, uprowadzenia dziecka przez jednego z rodziców lub zobowiązań alimentacyjnych w sprawach transgranicznych szkodzi dobru dziecka;
- T. mając na uwadze, że dzieci, których dotyczą transgraniczne spory z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego, powinny korzystać z takich samych praw, poziomu ochrony, gwarancji proceduralnych i minimalnych standardów we wszystkich państwach członkowskich, niezależnie od narodowości ich rodziców;
- U. mając na uwadze, że każde dziecko ma prawo do poznania rodziców i do opieki z ich strony; mając na uwadze, że w razie separacji każde dziecko ma prawo do regularnej osobistej styczności i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców lub, jeżeli rodzice są niedostępni, z krewnymi rodziców, a w razie ich braku – z wybraną przez dziecko osobą; mając na uwadze, że osobiste stosunki i bezpośrednie kontakty dziecka z rodzicami mogą być ograniczone przez właściwy organ jedynie w celu ochrony dobra dziecka;

⁽¹⁰⁾ Np. *Kindbehartiger* w Niderlandach oraz „Youth At Risk” we Flandrii.

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

- V. mając na uwadze, że Konwencja haska z 1980 r. wprowadza system międzynarodowej współpracy między państwami w celu szybkiego rozstrzygnięcia spraw dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę; mając na uwadze, że dotychczas konwencję ratyfikowało 101 państw, w tym wszystkie państwa członkowskie UE;
- W. mając na uwadze, że pomimo dotychczasowych wysiłków UE nie dysponuje wystarczającymi danymi na temat postępowań sądowych z udziałem dzieci, podobnie jak zajmujące się nimi wyspecjalizowane sądy;
- X. mając na uwadze, że brak wspólnych przepisów UE dotyczących uznawania orzeczeń w sprawie rodzicielstwa, zwłaszcza w sprawach dotyczących rodziców tej samej płci, może skutkować utratą praw rodzicielskich, naruszać prawo dziecka do bycia wychowywanym przez oboje rodziców i utrzymywania stosunków z obojgiem rodziców oraz wszelkie prawa wynikające z rodzicielstwa (takie jak zobowiązania alimentacyjne lub dziedziczenie), a także zachęcać do wybierania sądu ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy w przypadku transgranicznych sporów rodzinnych; mając na uwadze, że przyszły wniosek ustawodawczy w tej dziedzinie powinien pomóc zmniejszyć liczbę postępowań administracyjnych i sądowych;
- Y. mając na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości wydał ostatnio następujące orzeczenie w sprawie C-490/20: jeśli chodzi o dziecko, będące obywatelem Unii, którego akt urodzenia wydany przez właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego wskazuje jako jego rodziców dwie osoby tej samej płci, państwo członkowskie, którego to dziecko jest obywatelem, jest zobowiązane (i) do wydania mu dowodu tożsamości lub paszportu bez konieczności uprzedniego sporządzenia aktu urodzenia przez organy krajowe, a także (ii) do uznania, podobnie jak każde inne państwo członkowskie, dokumentu pochodzącego od przyjmującego państwa członkowskiego umożliwiającego wspomnianemu dziecku korzystanie, wraz z każdą z tych dwóch osób, z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich;

Mediacja w sprawach dotyczących dzieci

- Z. mając na uwadze, że w wielu przypadkach mediacja rodzinna okazuje się szybsza, tańsza i bardziej przyjazna dziecku w rozwiązywaniu sporu niż postępowanie sądowe, a także może pomóc w zapobieganiu uprowadzeniom dzieci przez jednego z rodziców w przyszłości;
- AA. mając na uwadze, że należy zachęcać do stosowania alternatywnych metod rozwiązywania sporów, chyba że jest to sprzeczne z dobrem dziecka, zwłaszcza w przypadku przemocy domowej i seksualnego niegodziwego traktowania;
- AB. mając na uwadze, że liczba krajowych i transgranicznych postępowań mediacyjnych w sprawach rodzinnych pozostaje niska;
- AC. mając na uwadze, że w większości państw członkowskich nie ma dostępnej pomocy prawnej w przypadku mediacji dla rodziców, którzy mają ograniczone środki finansowe, ale którzy jednocześnie kwalifikowaliby się do otrzymania pomocy prawnej w postępowaniu sądowym;
- AD. mając na uwadze, że rodzice mogą mieć trudności z uzyskaniem odpowiednich i zweryfikowanych informacji na temat możliwości przystąpienia do mediacji na etapie przedsądowym;
- AE. mając na uwadze, że mediacja handlowa różni się znacznie od mediacji rodzinnej;
- AF. mając na uwadze, że transgraniczna mediacja rodzinna może ułatwić zawieranie między rodzicami porozumień, które służą ochronie dobra dziecka, zmniejszając obciążenia emocjonalne i finansowe oraz złożoność prawną nierozzerwalnie związaną z postępowaniem sądowym;
- AG. mając na uwadze, że transgraniczna mediacja rodzinna jest bardziej złożona niż mediacja w krajowych sporach rodzinnych z punktu widzenia prawnego i logistycznego oraz wymaga od mediatora dodatkowej wiedzy i umiejętności językowych;
- AH. mając na uwadze, że zarówno sędziowie, jak i prawnicy powinni zostać przeszkoleni w celu zdobycia większej wiedzy na temat transgranicznej mediacji rodzinnej;

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych

1. apeluje do państw członkowskich o zapewnienie, by we wszystkich postępowaniach dotyczących dobra dziecka i ustaleń dotyczących jego przyszłego życia w pełni szanować, gwarantować i egzekwować prawa dziecka, oraz by dobro dziecka miało najwyższy priorytet i było odpowiednio uwzględniane i konsekwentnie stosowane w każdym działaniu podejmowanym przez instytucje publiczne, zwłaszcza w postępowaniach sądowych, które bezpośrednio i pośrednio dotyczą dzieci, zgodnie z art. 24 Karty;

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

2. przypomina, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości i prawo do bycia wysłuchanym to prawa podstawowe i że każde dziecko, niezależnie od swojego pochodzenia społecznego, ekonomicznego lub etnicznego, musi mieć możliwość pełnego korzystania z tych praw we własnym imieniu, niezależnie od swoich rodziców lub opiekunów prawnych;
3. podkreśla, że pandemia COVID-19 spowodowała dodatkowe wyzwania w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym opóźnienia w postępowaniach; w związku z tym wzywa państwa członkowskie do zapewnienia środków ułatwiających dostęp do wymiaru sprawiedliwości podczas pandemii, zwłaszcza jeżeli dziecko uczestniczy w postępowaniach cywilnych, administracyjnych lub rodzinnych;
4. wzywa Komisję do przedstawienia bez zbędnej zwłoki zestawu wspólnych wytycznych lub podobnych narzędzi o charakterze nieustawodawczym, zawierających zalecenia i najlepsze praktyki, których powinny przestrzegać państwa członkowskie, aby zagwarantować, że wysłuchanie dziecka zostanie przeprowadzone przez sędziego lub wyszkolonego eksperta, oraz aby nie wywierano presji, w tym ze strony rodziców; podkreśla, że wysłuchania takie, zwłaszcza w postępowaniu z zakresu prawa rodzinnego, powinny odbywać się w otoczeniu przyjaznym dziecku i być dostosowane do wieku, dojrzałości i umiejętności językowych dziecka pod względem języka i treści, przy czym należy zapewnić wszelkie gwarancje poszanowania integralności emocjonalnej i dobra dziecka, oszczędzając mu niepotrzebny stres, oraz dopilnować, by właściwy organ należycie uwzględnił stanowisko dziecka zgodnie z jego wiekiem i dojrzałością; podkreśla ponadto, że wysłuchanie dziecka w postępowaniu rodzinnym w przypadku podejrzenia przemocy domowej lub rodzinnej lub bycia świadkiem przemocy w rodzinie powinno zawsze odbywać się w obecności wykwalifikowanych specjalistów, lekarzy lub psychologów, w tym specjalistów wykwalifikowanych w dziedzinie neuropsychiatrii dziecięcej, aby nie pogłębiać urazów dzieci ani ich nie wiktyimizować;
5. podkreśla, że takie wytyczne lub podobne narzędzia o charakterze nieustawodawczym muszą jasno stwierdzać, że dzieci uczestniczące w postępowaniach w sprawach cywilnych, administracyjnych lub rodzinnych powinny być informowane na każdym etapie postępowania w sposób w pełni dla nich zrozumiały, w szczególności, że orzeczenie wydane przez organ powinno być wyjaśniane dziecku w sposób dostosowany do jego wieku, dojrzałości i umiejętności językowych przez wyszkolonego w tym zakresie specjalistę;
6. podkreśla potrzebę uznania ścisłego związku między postępowaniami karnymi, cywilnymi i innymi postępowaniami sądowymi w celu skoordynowania reakcji sądów i innych instancji na przemoc wobec dziecka i partnera; wzywa w związku z tym państwa członkowskie do przyjęcia środków mających na celu powiązanie spraw karnych i cywilnych dotyczących danej rodziny i dzieci, aby skutecznie zapobiegać wszelkim rozbieżnościom między orzeczeniami sądów i innych instancji, które to rozbieżności mogą być szkodliwe dla dzieci;
7. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia i dostarczenia łatwo dostępnych, zrozumiałych, wyczerpujących i przystępnych dziecku informacji o prawach dziecka w postępowaniu w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych oraz o samych postępowaniach, w tym o charakterze transgranicznym;
8. wzywa państwa członkowskie do umożliwienia dzieciom uczestniczącym w sporach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych, w tym w sprawach transgranicznych, dostępu do bezpłatnego, finansowanego ze środków publicznych, wysokiej jakości przedstawicielstwa ustawowego, w przypadku gdy rodzice nie sprawują pełnej odpowiedzialności rodzicielskiej lub gdy istnieje podejrzenie, że ich interesy mogą być sprzeczne z dobrem dziecka;
9. zdecydowanie zaleca, aby państwa członkowskie przyjęły podejście wielodyscyplinarne i ustanowiły łatwo dostępne, wysokiej jakości, zindywidualizowane, bezpłatne i finansowane ze środków publicznych usługi doradcze i wspierające dzieci – zarówno w sądach, jak i poza nimi – w celu zapewnienia, w razie potrzeby, wsparcia wyszkolonych specjalistów, takich jak lekarze, psychologowie, wykwalifikowani specjaliści w dziedzinie neuropsychiatrii dziecięcej, pracownicy socjalni i specjaliści ds. opieki nad dziećmi, aby jak najlepiej wspierać dziecko na wszystkich etapach postępowania; podkreśla, że w przypadku każdego dziecka uczestniczącego w postępowaniu z zakresu prawa cywilnego, administracyjnego i rodzinnego należy przyjąć indywidualne podejście i że szczególną uwagę należy zwrócić na dzieci, które często spotykają się z dyskryminacją lub znajdują się w trudnej sytuacji, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, dzieci ze środowisk migracyjnych oraz dzieci żyjące w ubóstwie lub wykluczone społecznie;
10. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia obowiązkowych szkoleń na temat praw i szczególnych potrzeb dziecka dla sędziów, innych przedstawicieli zawodów prawniczych, organów ścigania, pracowników socjalnych, nauczycieli, pracowników przedszkoli i wszystkich innych podmiotów zaangażowanych w postępowania sądowe i administracyjne dotyczące dzieci; wzywa Komisję do zwiększenia wsparcia dla takich działań, np. za pośrednictwem Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości, programów „Obywatele, równość, prawa i wartości” i „Sprawiedliwość”;

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

11. wzywa Komisję do zachęcania istniejących sieci i platform przedstawicieli zawodów prawniczych do wymiany dobrych praktyk w zakresie wysłuchania dziecka, prawa dziecka do informacji i prawa do prywatności w całej UE; wzywa Komisję do rozważenia utworzenia punktu kompleksowej obsługi składającego się z ekspertów z całej UE, który służyłby jako platforma wymiany informacji; zachęca Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości do zapewnienia takiego forum dla sędziów zaangażowanych w rozpatrywanie transgranicznych sporów rodzinnych;

12. wzywa państwa członkowskie do udostępnienia wystarczających zasobów, by postępowania z zakresu prawa cywilnego, administracyjnego i rodzinnego z udziałem dzieci były prowadzone z zachowaniem jak największej zgodności z normami sprawiedliwości przyjaznej dziecku, z odpowiednim poszanowaniem emocjonalnej i fizycznej integralności dziecka i bez zbędnej zwłoki; podkreśla w związku z tym, że państwa członkowskie powinny zadbać o to, by sądy ds. dzieci i rodziny funkcjonowały jako część podstawowych usług, kontynuowały przesłuchania w trybie pilnym i wykonywały nakazy sądowe dotyczące opieki nad dziećmi i ochrony dzieci, które w każdej chwili mogą stać się ofiarami zaniedbania lub znęcania się;

13. przypomina, że państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystać program „Sprawiedliwość” do finansowania działań i organizacji ułatwiających wszystkim dzieciom skuteczny i niedyskryminujący dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz finansowo wspierać organizacje pracujące z dziećmi i na ich rzecz za pośrednictwem programu „Obywatele, równość, prawa i wartości”; wzywa państwa członkowskie do ustanowienia odpowiednich mechanizmów i procedur w zakresie skarg, środków zaradczych lub zadośćuczynienia w celu pełnego zagwarantowania, że prawa dziecka są odpowiednio uwzględniane w postępowaniach sądowych, które mają bezpośredni lub pośredni wpływ na dziecko;

Unijne ramy ochrony praw dziecka w transgranicznych sporach cywilnych

14. wzywa państwa członkowskie do ochrony dobra dziecka w transgranicznych postępowaniach rodzinnych, w tym poprzez zapewnienie, że przepisy i procedury nie dyskryminują rodziców ze względu na ich obywatelstwo, kraj zamieszkania lub w inny sposób, oraz zrezygnowanie z przypuszczenia, że dobrem dziecka zawsze jest pozostanie na terytorium danego państwa członkowskiego;

15. podkreśla, że jednym z powodów, dla których sprawy transgraniczne mogą stanowić wyzwanie pod względem prawnym, są różne krajowe terminologie, takie jak różnice w wymogach dotyczących minimalnego wieku w poszczególnych państwach członkowskich, co może skutkować różnym traktowaniem dziecka w zależności od rozbieżnych kryteriów wiekowych, lub różne role doradcy prawnego dziecka w postępowaniach dotyczących dzieci;

16. wzywa państwa członkowskie do poszanowania prawa każdego dziecka do utrzymywania regularnej osobistej styczności i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców – chyba że jest to sprzeczne z dobrem dziecka – niezależnie od ich struktury rodzinnej lub pokrewieństwa biologicznego; podkreśla, że prawa te należy respektować pomimo środków ograniczających związanych z COVID-19;

17. wzywa państwa członkowskie do skutecznego wykonywania orzeczeń w transgranicznych sporach rodzinnych dotyczących dzieci zgodnie z mającym zastosowanie prawem UE i wyrokami Trybunału Sprawiedliwości, zwłaszcza w sprawach dotyczących uprowadzenia dziecka przez jednego z rodziców, ale także separacji, rozvodu, pieczy nad dzieckiem, adopcji i opieki zastępczej oraz orzeczeń związanych z uznawaniem rodzicielstwa, w tym par osób tej samej płci, przy jednoczesnym uwzględnieniu dobra dziecka zgodnie z art. 24;

18. wzywa państwa członkowskie, by prawidłowo wdrożyły nowe zasady i obowiązki wynikające z rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę⁽¹¹⁾; podkreśla znaczenie wymiany informacji między sądami krajowymi w sprawach transgranicznych i wzywa Komisję do współpracy w tym celu z państwami członkowskimi, do uważnego monitorowania prawidłowego wdrażania rozporządzenia oraz do szybkiego reagowania na wszelkie uchybienia w tym zakresie;

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 178 z 2.7.2019, s. 1.

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

19. przypomina, że przekształcenie rozporządzenia Bruksela IIa miało na celu ochronę praw dziecka przez doprecyzowanie przepisów, skrócenie postępowań transgranicznych dotyczących dzieci dzięki ustalonym terminom oraz zniesienie exequatur, a także wspieranie ściślejszej współpracy między organami centralnymi i wymiany informacji w sprawach transgranicznych; wzywa w związku z tym państwa członkowskie do zapewnienia odpowiednich zasobów ludzkich i finansowych, aby ułatwić skuteczne wdrożenie rozporządzenia;
20. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia odpowiednich szkoleń na temat nowych przepisów dla organów centralnych, sędziów i innych przedstawicieli zawodów prawniczych zajmujących się sporami transgranicznymi, w tym w zakresie wysłuchania dziecka i ewentualnego korzystania z mediacji w takich przypadkach; podkreśla, że takie szkolenia powinny zapewniać wystarczający poziom wiedzy fachowej w zakresie transgranicznych postępowań w sprawach rodzinnych;
21. wzywa Komisję do przedstawienia przewodnika dobrych praktyk w zakresie przekształcenia rozporządzenia Bruksela IIa;
22. wzywa Komisję do oceny, czy prawodawstwo UE powinno zharmonizować gwarancje proceduralne dla dzieci w transgranicznych postępowaniach z zakresu prawa rodzinnego;
23. wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania, że koszty finansowe postępowania i dodatkowe koszty nieodłącznie związane ze sprawami transgranicznymi nie stanowią przeszkody w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w transgranicznych sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych z udziałem dzieci; wzywa państwa członkowskie do udostępnienia informacji na temat możliwej pomocy prawnej w takich przypadkach;
24. zauważa, że Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy już we współpracy na mocy rozporządzenia Bruksela IIa i rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych; wzywa Komisję do pilnej oceny najważniejszych środków, w tym dwustronnego narzędzia, w celu zaradzenia istniejącej niepewności prawnej między UE a Zjednoczonym Królestwem w dziedzinie postępowań w sprawach cywilnych, administracyjnych i rodzinnych dotyczących dzieci;
25. z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji dotyczącą przedstawienia wniosku ustawodawczego, aby ułatwić wzajemne uznawanie rodzicielstwa między państwami członkowskimi;
26. wzywa w związku z tym Komisję do należytego uwzględnienia rezolucji Parlamentu z 2 lutego 2017 r. w sprawie transgranicznych aspektów adopcji, w tym załącznika do niej zawierającego propozycję rozporządzenia w sprawie transgranicznego uznawania orzeczeń o adopcji w celu stworzenia jasnych ram prawnych i zapewnienia rodzinom niezbędnej pewności prawnej, aby nakaz adopcyjny wydany zgodnie z prawem w jednym państwie członkowskim został uznany w innym państwie członkowskim;
27. wzywa Komisję i Radę do należytego informowania Parlamentu i włączania go w prace nad wszelkimi nowymi lub zmienionymi wnioskami ustawodawczymi w dziedzinie transgranicznego prawa cywilnego i rodzinnego, ponieważ przepisy takie mają bezpośredni wpływ na życie i dobrostan obywateli UE, a przede wszystkim dzieci;
28. uważa, że Konwencja haska z 1980 r. jest podstawowym instrumentem służącym zabezpieczeniu dobra dziecka w przypadkach uprowadzenia dziecka za granicę oraz uważa, że przystąpienie nowych państw do tej konwencji powinno być przyjęte przez UE z zadowoleniem; zachęca w związku z tym Komisję do szybkich postępów w przeprowadzaniu oceny przystąpienia nowych państw i wzywa państwa członkowskie, by nie wahały się przed wyrażeniem zgody na ich przystąpienie;
29. ponawia swój apel o zacieśnienie współpracy międzynarodowej między państwami członkowskimi i z państwami trzecimi, w szczególności z Japonią, w celu wdrożenia wszystkich międzynarodowych aktów prawnych dotyczących ochrony dzieci, aby chronić dzieci przed szkodliwymi skutkami uprowadzeń dzieci przez jednego z rodziców;
30. wzywa Komisję do dalszego rozszerzania badań i gromadzenia danych dotyczących wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom oraz najlepszych praktyk w tej dziedzinie w państwach członkowskich; wzywa Komisję i państwa członkowskie do gromadzenia danych dotyczących transgranicznych sporów cywilnych z udziałem dzieci, takich jak sprawy dotyczące opieki, dostępu do dziecka i uprowadzenia dziecka przez jednego z rodziców; wzywa Komisję do uwzględnienia tych danych w tablicy wyników wymiaru sprawiedliwości UE;

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

Mediacja w sprawach dotyczących dzieci

31. wzywa Komisję do przedstawienia nowego wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie mediacji transgranicznej, któremu towarzyszyłaby dokładna ocena skutków, a które powinno ustanowić wspólne standardy dotyczące postępowania transgranicznego, przepisy dotyczące uznawania i egzekwowania porozumień zawieranych w drodze mediacji, wymogi dotyczące ustanowienia europejskiego certyfikatu dla mediatorów, by zapewnić wysokiej jakości wiedzę fachową w sprawach transgranicznych, oraz wspólne normy dotyczące transgranicznych umów mediacyjnych; uważa, że takie wspólne normy powinny zapewniać poszanowanie zasad poufności obowiązujących w każdym państwie członkowskim oraz zapewniać stronom wystarczające informacje prawne na temat koncepcji, ograniczeń i konsekwencji mediacji;

32. wzywa Komisję i państwa członkowskie do dalszego wspierania istniejących sieci mediatorów w transgranicznych sporach rodzinnych;

33. wzywa państwa członkowskie do utworzenia biur przedmediacyjnych, aby zapewnić rodzicom i dzieciom, których to dotyczy, wszelkie potrzebne im informacje na temat przebiegu mediacji oraz jej ewentualnych kosztów i korzyści, w szczególności dla samych dzieci i ich praw oraz dobrostanu; podkreśla, że niektóre państwa członkowskie utworzyły już takie biura lub dążą do ich utworzenia;

34. podkreśla, że mediacja może być skutecznym narzędziem ochrony dobra dziecka w przypadkach transgranicznych uprowadzeń dzieci przez jednego z rodziców; podkreśla w związku z tym dobre praktyki i stosowanie „modelu mediacji w sądzie” w niektórych państwach członkowskich w celu rozwiązywania transgranicznych sporów rodzinnych w sposób polubowny i pozasądowy;

35. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia, by w trakcie całego procesu mediacji dzieci miały możliwość rozmowy z wykwalifikowaną i niezależną osobą, która może udzielić im informacji i wsparcia w sposób przyjazny dzieciom;

36. wzywa państwa członkowskie do ułatwienia dostępu do pomocy prawnej w zakresie mediacji w przypadku transgranicznych sporów rodzinnych dla rodziców o ograniczonych środkach finansowych;

37. podkreśla potrzebę zbadania możliwości wykorzystania narzędzi internetowych, w tym wideokonferencji, w mediacji w przypadku sporów na odległość lub sporów, na które miały wpływ nadzwyczajne okoliczności, takie jak pandemia COVID-19;

38. wzywa państwa członkowskie do aktywnego promowania dobrowolnej mediacji w sprawach rodzinnych dotyczących dzieci, w tym dzięki zmianom w ustawodawstwie;

39. wzywa państwa członkowskie do przewidzenia prostych, szybkich i przystępnych przepisów, aby porozumienia zawierane w drodze mediacji między rodzicami stały się prawnie wiążące i egzekwowalne;

o

o o

40. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, Komitetowi Regionów, Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.
